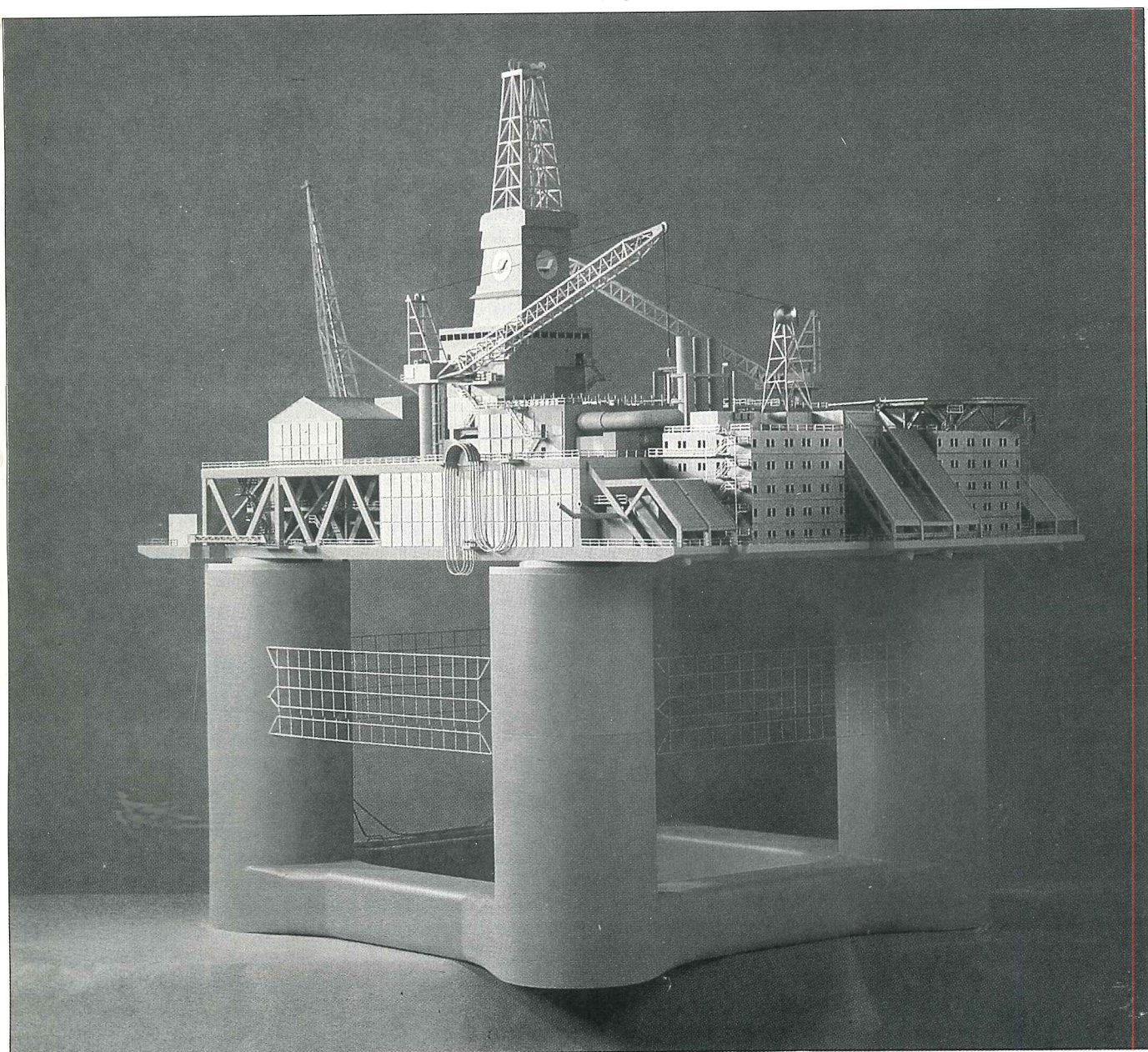

Ur innehållet

- Kultur och historia
- Rapporter från dotterbolagen
- Göta-Joggen
- Semesterplaner

SAGAORDERN SLUTLEVERERAD

Produkterna ingår i förankringssystemet för plattformen

Sveriges industri och konkurrenskraft

Ute i Europa pågår en intensiv tillväxt. Investeringarna i järnvägar, vägar, telekommunikation, byggnader och industri är omfattande. En jättemarknad skapas inom EG, vilket utgör både hot och möjligheter för våra företag.

Ett allvarligt hot i detta sammanhang utgör den svaga tillväxten i Sverige. På 1960-talet steg BNP med över fyra procent om året. Industriproduktionen med drygt sex procent. Inflationen begränsades till under fyra procent.

Under 1980-talet nådde vi knappt hälften av 1960-talets tillväxt av BNP och en tredjedel av industriproduktionens ökningstakt. Inflationen blev dubbelt så hög. För Sverige är detta mycket allvarligt och kommer att innebära påfrestningar på den svenska ekonomin.

Givetvis kommer detta på ena eller andra sättet att påverka våra företag. Hur vi inom Boxholms AB-koncernen kommer att lyckas beror på hur vi kan utveckla våra affärer kombinerat med olika rationaliserings-

åtgärder inom företagen. Vi är tvingade att planera och arbeta smartare så att produktivitet och tillväxt ligger i takt med övriga Europas.

För att lyckas med detta erfordras förståelse och samarbete.

Bengt Åke Bengtsson

Sagaordern slutlevererad

Björneborgs största order någonsin (50 Mkr) är nu slutlevererad. I B-info 1/89 berättade vi om tillverkningen av Box- och Pindetaljerna till Aker Stord, Norge som är underleverantör till Saga Petroleum. Box- respektive Pindetaljerna är kopplingsdetaljer som ingår i förankringen av en ny oljeplattform som kommer att placeras i Nordsjön på 310—350 meters vattendjup. Plattformen beräknas få en produktionskapacitet på 30 000 kubikmeter olja per dygn. Kostnaden för plattformen beräknas till ca 23 miljarder kronor.

Kvalitets- och leveranskraven har varit mycket högt ställda. Innan Björneborg fick den stora ordern var man tvungen att genomföra ett omfattande kvalitetsprogram för att bevisa att man kunde klara kraven.

Ordern är nu slutlevererad och det kan konstateras att Björneborg klarat både kvalitets- och leveranskraven på ett utmärkt sätt.

Det här visar att Björneborgs Jernverk har både kunskap, resurser och förmåga att klara av högt ställda krav beträffande kvalitet och leveranssäkerhet.

Informationsträffar i Björneborg

Under april och maj har ett 70-tal medarbetare deltagit i träffar för information, utveckling och diskussion. I träffarna har både tjänstemän, arbetsledare och fackliga representanter deltagit. Företagets VD Gunnar Ljungberg och administrativ chefen Tommy Pelsenius har varit informationsledare.

Syftet har varit att ge dels information om läget beträffande orderingång, fakturering och resultat till mars månad, och dels information och diskussion om företagets förutsättningar och målsättning.

En stor del av tiden har också ägnats åt att diskutera moderbolagets räntabilitetskrav (15 % på totalt arbetande kapital) och dess betydelse för företagets framtid och trygghet för de anställda. Hur man beräknar vinstkravet och vad de företagsekonomiska termerna innefattar samt vilka möjligheter företaget har att nå upp till vinstkravet.

Vidare har man diskuterat vad som är företagets starka respektive svaga sidor och vad som erfordras för att bli ännu bättre och konkurrenskraftigare.

Informationsträffarna har präglats av en stark optimism inför framtiden och mottagits mycket positivt av deltagarna.

Sponsring av studieresa

Företagen i Boxholms kommun har uppmärksammat det enormt fina arbete som eleverna i årskurs 6 B vid Stenbocksskolan lagt ned på en utställning med temat "Arbetslivet i Boxholm". Under två veckor i vår har eleverna besökt sammanlagt 46 olika företag och inrättningar. Utställningen visades på "Näringslivets Dag" i Boxholm den 29 maj och visas nu ute i företagen.

Den uppmuntran som eleverna fick i form av en penninggåva överlämnades strax innan de åkte till Stockholm på studieresa och där man bl a besökte Medeltidsmuseet och Tekniska museet.

Vad har du planerat inför semestern?

Inför semestern har Ragne intervjuat några medarbetare om deras semesterplaner.

Lars Helsing, Björneborg

— En del av semestern kommer jag att tillbringa hos bekanta i Norrland — skall besöka Ådalen bl a. Resten av semestern kommer jag att vara i min sommarstuga som ligger mellan Kristinehamn och Storfors.

Hans Jonasson, Björneborg

— Vad har Du planerat inför semestern?

— De första veckorna på semestern ska jag åka till Lappland och besöka olika marknadsplatser, bl a Burträsk. Jag köper, byter och säljer seriemagasin, alltifrån Fantomen, Vilda Västern, deckare och romaner etc. Jag är "knalle" på min fritid.

— Hur länge har du hållit på med detta?

— Det blir elfte året som jag är inne på.

— Hur många marknadsplatser kommer Du att besöka i år?

— I år blir det 28 marknadsplatser. Jag börjar i mitten av april och slutar i mitten av oktober. Under maj och juni besöker jag bl a Väse, Skara, Hagfors, Dala-Järna, och Deje — sedan bär det iväg norrut.

— Besöker Du marknadsplatser över hela landet?

— Nej, vi "knallar" delar på oss — en del åker norrut och andra söderut. Jag har valt att åka norrut, men det är nog sista året. Det blir mindre omkostnader att åka söderut. Dels är det billigare hyror och dels kortare resor. I Lappland kan det vara ca 40 mil mellan vissa marknadsplatser. Då åker jag i regel på natten så det blir ju ingen semester i vanlig bemärkelse. men det är klart att ibland blir det en fisketur på Ångermanälven som avkoppling. Eftersom jag både färdas och bor i min "seriebuss" kan jag slå läger var som helst.

— Är det svårt att få tag på seriemagasin?

— Nej, här i Värmland känner de flesta igen mig och vet var jag finns. Dessutom

forts. på sid 7

Kuggkransavdelningen på studiebesök vid Volvo Flygmotor

Personalen vid kuggkranstillverkningen, som är en enhet inom Boxholm Kalldraget Stål AB, gjorde fredagen den 4 maj en studieresa till Volvo Flygmotor i Trollhättan. Syftet med resan var att ge personalen möjlighet att se vidarebearbetningen av de kuggkranssämnen (ringar) som man tillverkar och levererar. Man gavs även möjlighet att se Volvo Flygmotors övriga tillverkning av bl a vevstakar, oljepumphus, kopplingskåpor till dieselmotorer m m.

*Curt Andersson, svetsare:
— Intressant att se vidarebearbetningen av de produkter vi tillverkar.*

Tillverkning av kuggkranssämnen

I Boxholm har man tillverkat kuggkranssämnen till Volvo i 20 år. Det var också från Volvo i Skövde man övertog maskiner och utrustning för tillverkningen.

Produktionen körs för närvarande i treskift med totalt 14 anställda, inklusive arbetsledning och med en årsproduktion på ca 370 000 kuggkranssämnen. Av dessa levereras 40 000 till Kongaverken i Tingsryd (förstärkningsfläns), resterande del av produktionen levereras till Volvo Flygmotor.

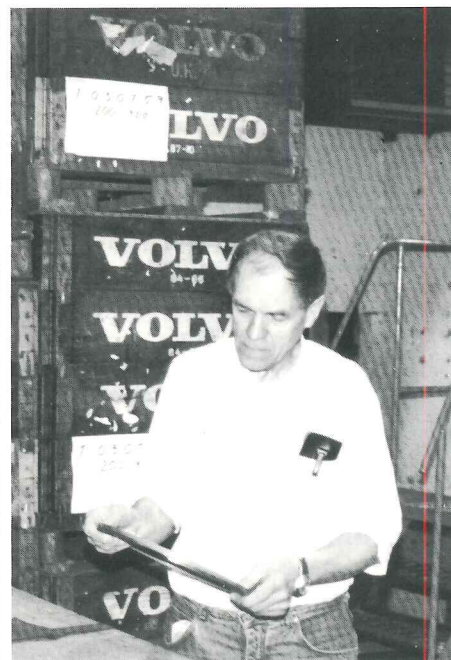
Utgångsmaterialet, i form av stänger, bocas i en rullbocningsmaskin och skärs sedan med en gasskärningsutrustning till öppna ringar (diameter 300–500 mm) som sedan svetsas ihop i en stumsvetsmaskin.

Därefter normaliseras ringarna i en ugn för att utjämna strukturskillnader och för att förbättra materialets egenskaper för vidarebearbetning.

För att korrigera inner- och ytterdiameter kalibreras ringarna som sedan rensas från glödska i en trumlingsanordning.

Från ämne (ring) till kuggkrans

Volvo Flygmotor bearbetar ringarna genom svarvning på alla sidor, in- och utvändigt diameter, fräsning av kugg och induktionshårdning och levererar dessa vidare till Volvo i Skövde. Där krymps sedan kuggkransen på det svänghjul som sitter i växellådan på både last- och personbilar.

*Per Jacobsson, arbetsledare:
— Om man vet vad produkterna slutligen används till ökar förståelsen för kundernas kvalitetskrav. Studieresan har mottagits positivt av de anställda.*

Besök på Boxholm Kalldraget Stål AB

Den 26 april besöktes Boxholm Kalldraget Stål AB av representanter från Rotherham Engineering Steels, British Steel Svenska AB samt Paltrans Shipping AB.

Rotherham Engineering Steels är företagets största leverantör av utgångsmaterial för kalldragning och har under många år levererat material på trailer direkt från verk. Transportsättet har fungerat utmärkt, men brist på trailers har inneburit att Rotherham vill skicka material på båt till Södertälje och därefter omlastning till bil för vidare transport till Boxholm.

Överenskommelse träffades att under reglerade former fram till 1 oktober prova det nya transportsättet för begränsade kvantiteter utgångsmaterial.

Gunnar Bjurström

Värdfolk och besökare framför produktionskontoret, Boxholm Kalldraget Stål AB.

Kultur och historia

I Boxholms AB-koncernen finns en stark anda av yrkestradition. Boxholm och Björneborg har anor och brukstraditioner från 1600- och 1700-talet. De båda bruken utgör ett stort stycke av svensk bruks-historia.

Björneborgs äldsta dokument är från 1656 och de flesta handlingar och dokument finns väl bevarade

och delvis i mycket gott skick sedan mitten av 1700-talet.

För den som är intresserad av de båda brukens historia och utveckling samt människors levnadsförhållanden i flera generationer tillbaka finns både minnesskrifter, handlingar och gamla bruksföremål att studera.

Björneborgs Bruk

I samband med Björneborgs Jernverks 300-årsjubileum, som firades med pompa och ståt och där även Marcus Wallenberg var närvarande, utgavs en minnesskrift, "Björneborgs Bruk, En studie i värmändsk bruks-historia". Skriften inleds med följande beskrivning:

"genom Kilsbergens sydvästra utlöpare avstänges socknarna i Visnums härad från Närkesläkten. Genom Tiveden försvåras förbindelserna med Västergötland. Därav följde redan på ett tidigt stadium, att Visnums härad administrativt, bebyggelsehistoriskt och kulturgeografiskt knöts till Värmland.

Häradets topografi bestämmes av långa förkastningslinjer i nordnordostlig riktning. Den mäktigaste av dessa går från Björneborg till Gullspång. Vid dess rot framrinner Visman, som från sjön Vismen går till Kolstrandsviken. Kring denna å — med ett mera klingande namn i äldre tider ofta kallad Skogsälven — utbreder sig Visnums socken. Dess bebyggelse är gammal. En värmlandsforskare, Jalmar Furuskog, skildrar denna sålunda: "Där låg 1540 en betydande tätbygd, som nådde från Sund och Säby upp till Bäck och Krontorp, och norr därom bildade gårdarna Jonsbol, Uppsjön och Skogen en glesbygd längs övre Vismen".

Det första järnbruket i Visnums socken uppfördes i dess nordligaste del, i en obygd med en halv mils avstånd till närmaste gård. Detta bruk skulle emellertid en gång komma att — för att ånyo citera Furuskogs undersökning om de värmländska järnbuvsbygderna — "i högre grad än de flesta andra bruk göra den värmländska järnhanteringen känd och ärad". Bruket anlades under Karl X Gustafs sista regeringsår. Det anlades på den plats, där Skogsälven flöt ut ur Vismen. Det gavs namnet Björneborg."

I minnesskriften kan man följa brukets utveckling från dess grundande fram till jubileumsåret 1956. Där framgår vilka ägare och bruksdisponenter som varit verksamma och vilka förändringar som skett under åren när det gäller stålframställning o s v. En del berör herrgårdens historia och gamla skolan (nuvarande Bruksgården). Det man saknar i den annars så utförliga minnesskriften är under vilka förhållanden de anställda levde under denna tid.

Det sociala livet i början på 1900-talet

En som uppmärksammat detta är Anna Berglund, boende i Björneborg och studerande på samhällsvetenskaplig linje i Kristinehamn. Hon har i ett examensarbete framställt en rapport om "Arbetarna på Björneborgs bruk i början på 1900-talet".

Hennes intresse för hur det var att vara arbetare under seklets första hälft väcktes genom hennes samtal med sin farfar som började arbeta på järnverket 1922. Hon tillhör den femte generationen i släkten som har anknytning till Björneborg och järnverket. Både hennes far, farfar, farfarsfar och även hans far har tjänstgjort på järnbruket.

Anna Berglund, Björneborg, studerande. "Kanske säger den sociala biten mer om hur det verkligen var, kanske är den biten den enda vägen för oss att förstå den generation som snart helt försvunnit. De som i början av 1900-talet bidrog till att vi kommit dit vi idag är."

Som uppmuntran för den fina rapporten har Anna Berglund uppmärksamats med en penninggåva från Boxholms AB.

I rapporten beskriver hon bl a arbetarnas sysslor i järnverket men främst har hon beskrivit arbetarnas sociala liv såsom boende, familjerelationer och värderingar.

Eftersom det varit svårt att få fram dessa uppgifter i böcker eller andra skrifter har hon genom intervjuer med sin farfar och med Gösta Magnusson, som forskat en del om Björneborg, fått fram underlag till rapporten. Båda

har bott i Björneborg hela livet och deras beskrivning är kanske bättre än vad som går att läsa sig till i böcker eller andra handlingar.

Gamla bruksföremål

I både Björneborg och Boxholm finns gamla bruksföremål bevarade. I Björneborg i Bruksgården, den tidigare skolan, som på 1800-talet uppfördes av dåvarande ägaren Olof Nodenfeldt, och i Boxholm i den gamla kvarnen som byggdes 1777 under den korta period som Adolf Rudbeck var ägare till Boxholm. Kvarnbyggnaden är den idag äldsta bevarade byggnaden i Boxholm.

Boxholms AB 1872—1947

Även inom Boxholms AB finns en minnesskrift, "Boxholms Aktiebolag 1872—1947", utarbetad av disponent Elis Wettergren. I förordet till denna minnesskrift kan man läsa följande:

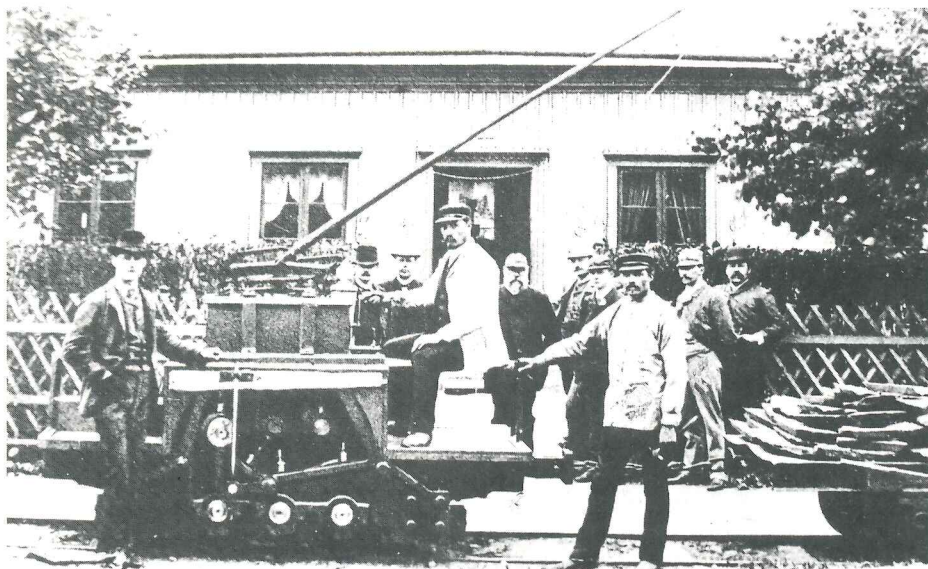
"Brukets arkivalier för tiden före 1872 äro synnerligen obetydliga. Så sent som 1920 uppträdde av en ättling till de föregående ägarna hela serien av brukets räkenskapsböcker med flera handlingar från 1780 till 1871 med den på så sätt och vis pietetsfulla motiveringen, att förfädernas utgifter och inkomster ej angå nutiden. En oersättlig förlust i kulturellt hänseende vållades dock genom denna autodafé. Några månader innan denna bok skulle tryckas visade det sig emellertid, att ej obetydligt antal intressanta handlingar angående bruksdriften vid Boxholm från slutet av 1700-talet och början av 1800-talet hade förvarats vid Grytgöls bruk och en del av överintendenten Axel Burén i Stockholm. Genom välvilligt tillmötesgående från disponent C D Burén på Grytgöl och fru Julia af Burén i Stockholm hava båda dessa samlingar arkivalier nu deponerats i Linköpings stiftsbibliotek."

I minnesskriften beskriver Elis Wettergren Boxholms bruks historia och utveckling från 1700-talet fram till mitten av 1900-talet. Även arbetsförhållanden och sociala anordningar ges stort utrymme.

Sveriges första elektriska järnväg

Elis Wettergren ägnar bl a ett kapitel åt Sveriges första elektriska järnväg som anlades i Boxholm. Järnvägen började användas i juli

Sveriges första elektriska järnväg.

månad 1890. Alltså för hundra år sedan. Dessförinnan hade man använt oxar som dragare för transporter från bruket till järnvägsstationen.

Styrelsen beskriver i sin berättelse för 1890 följande besträffande de interna transporterna

"Från det s k krafthuset, beläget vid banans nedre ändpunkt och inrymmande en 'Ven-

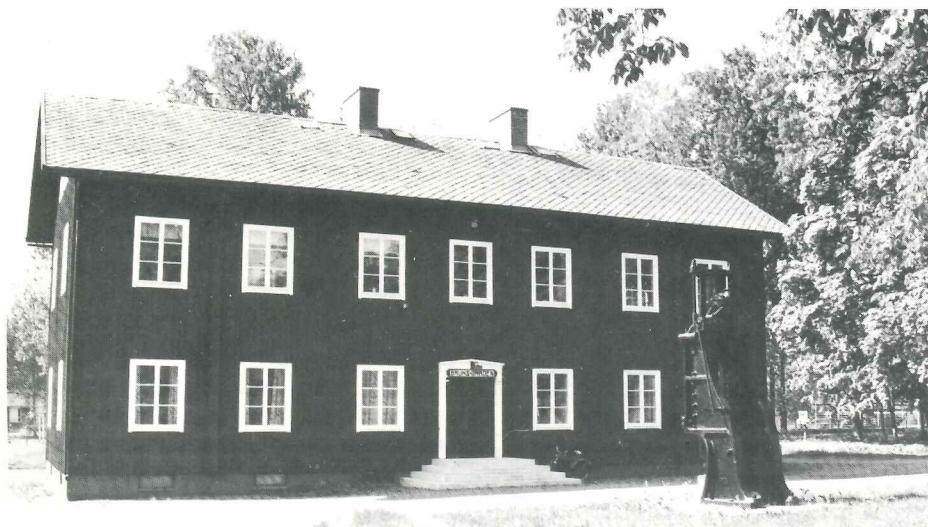
ströms dynamo' generator om 220 volt och 90 ampère, samt en för den elektriska belysningen avsedd dynamomaskin, båda dragna av en 50 hästkrafters turbin, går banan i stigning utefter järnverkens särskilda avdelningar till det vid stambanans stationsspår liggande magasinet. Hastigheten vid banans trafikerande uppgår endast till 1,5 å 2 meter i sekunden, vartill likaväl förnämsta orsaken ligger däri, att banan leder över vägar och

bruksbackar, å vilka synnerligen livlig samfärdsel är rådande. Under de sista fem månaderna hava å banan med elektromotivet fraktats 11 836 168 kilogram varor. Anordningen, som äger betydligt större trafikförmåga än behovet för närvarande påkallar, har i såväl tekniskt som ekonomiskt hänseende visat sig vara fullt tillfredsställande. Densamma har kostat kronor 15 598:79."

Sabotage mot järnvägen

Den elektriska järnvägen visade sig redan från början mycket driftsäker. Ett litet tragikomiskt missöde inträffade dock redan första året.

"En morgon befanns lokomotivet icke villigt att förflytta sig. Man sökte och undersökte i flera timmar. Intet fel kunde uppdagas. Om-sider såg man något glänsa vid en skenskarv. Det var det friska brottet på en bortklippt kopparförbindning mellan skenorna. Det visade sig nu att alla dessa förbindelser på en lång sträcka voro bortstulna, och vad värre var, att tjuven varit nog fräck eller möjligen oförståndig att sälja förbindningarna som skrot till bruket. Tack vare denna försäljning blev han emellertid snart uppdagad och straffad. Efter några dagars reparation var driften åter i gång."

Bruksgården i Björneborg.

Bruksgården har öppet efter hänvisning till Nordgrens Närbutik, tfn 0550-271 91.

Boxholms Bruksmuseum i den gamla kvarnen.

Stiftelsen Boxholms Bruksmuseum har under tiden 13 juni — 22 augusti öppet onsdagar mellan kl 17.00 — 20.00.

Vid speciella besök, ring tfn 0142-501 89, 524 95 eller 518 48.

Björneborgarna gav järnet i Göta-Joggen

Ca 7 000 löpare, strålande väder, svettigt, törstigt, 35—40 000 åskådare, folkfest. Så skulle man kort kunna sammanfatta Göta-Joggen som gick av stapeln den 19 maj.

Motionsloppet arrangeras varje år av IF Göta i Karlstad. Från startplatsen vid Tingvalla Isstadion gick den 15 km långa banan genom Karlstads folkfyllda gator fram till målet vid Tingvalla Idrottsplats.

För första gången deltog Björneborgs Jernverk. Sammanlagt 24 deltagare (två lag) försvarade Björneborgs färger med den äran. Det var många fina individuella prestationer som utfördes denna eftermiddag. Samtliga disponerade sina krafter på ett bra sätt så att alla kunde passera målet och erhålla en välförtjänt minnesplakett.

Det blev en trivsamtillställning med glatt humör och en gemytlig samvaro. Till detta bidrog inte minst Gunnar och Margareta Ljungberg som med sin gästfrihet ordnat kringarrangemangen på ett förnämligt sätt. Ett stort TACK från samtliga deltagare!

Följande deltagare försvarade Björneborgs färger: Malin Berggren, Gert Nilsson, Ulf Karlsson, Lars Robberts, Gunnar Ljungberg, Thomas Ljungberg, Stefan Ljungberg, Lars Haglund, Bo Zachrisson, Rune Ling, Leif Rosén, Göte Ling, Erik Andersson, Stig Malmberg, Leif Fredriksson, Bengt-Olov Grahn, Jan Murman, Petri Hurskainen, Ingvar Aronsson, Jonny Karlsson, Dan Dalevi, Roger Rönningen, Stefan Berggren, Claes Jansson.

En buss kommer lastad med...

Göteborgare på väg till ostbutiken vid Boxholm Ost AB.

Under förra året var det 360 turistsbussar som besökte ostbutiken och det verkar inte bli färre i år. Shoppingresorna pågår året runt men intensifieras under maj och juni.

Boxholm Ost AB ingår som ett delmål i shoppingturerna. Då B-Info besökte ostbutiken kom turisterna från Göteborg, till övervägande del pensionärer. Innan besöket i Boxholm hade man besökt PälsBruno i Tranås och Ydreslörd i Sommen. Efter Boxholm väntade besök på Cloetta i Ljungsbro och Brunneby musteri i Borensberg, sedan hemåt till Göteborg igen.

Köplusten var det inget fel på, trängseln utanför den lilla butiken var stor och de smakbitar man bjöds på behövde inte krusas bort.

Kate Samuelsson och Britt Fredriksson, Göteborg.

Efter ca 15–20 minuter lämnar bussen Boxholm. Expediterna Loly-Ann Hättström och Anna Gustafsson har förberett besöket mycket noggrant genom att paketera ostsorterna i olika vikter så att kunderna inte behöver köa för länge. Snart väntas en ny buss.

— Vad är det för speciellt med Boxholmsosten?

— Det vet vi inte, men den smakar bra.

— Finns det Boxholmsost att köpa i Göteborg?

— Ja, det gör det, men inte paprikaost. Därför har vi köpt extra mycket av den.

— Är det första gången Ni besöker ostbutiken i Boxholm?

— Nej, vi har varit här många gånger — senast förra månaden.

forts. från sid 2

har jag en liten affär här i Björneborg som jag driver på fritiden. Jag har en trogen kundkrets på alla de marknadsplatser jag besöker. De som köpte av mig i fjol kommer tillbaka i år och byter eller köper nya.

— Vad upplever Du som mest positivt med Din hobby?

— Att få träffa många människor. Vissa människor träffar jag på marknadsplatserna år efter år. Jag känner också de flesta av "knallarna" eftersom de kommer tillbaka varje år.

Hans Johansson, Björneborgs Jernverks AB.

forts. på sid 8

BOXHOLMS AB

Box 200
590 10 Boxholm

FÅR EJ EFTERSÄNDAS

Returneras till avsändaren
med anteck. om ny adress

Adressfält:

forts. från sid 7

Thomas Karlsson, Boxholm Kalldraget Stål AB

— Har hyrt en stuga i fritidsområdet Fiskarp och i höst blir det en utlandsresa.

Iréne Svensson, Boxholm Kalldraget Stål AB

Vi skall åka norrut i Sverige med vår husvagn. Så långt norrut som vi orkar.

Ulla Blomqvist, Boxholms Ost AB

— Jag hoppas på att få vara barnvakt någon vecka för min dotter väntar en baby till och då skall jag ta hand om de andra barnen. Resten av semestern tillbringar vi nog i sommarstugan i Malexander.

Christer Andersson, Sonoform AB

— Jag åker med familjen till Öland. Har hyrt en stuga där under en vecka.

Nyanställda

Björneborg

Som produktionschef efter Anders Nilsson, som slutat sin tjänst inom Björneborgs Jernverks AB, har Leif Rosén anstälts.

Leif Rosén

Rosén som för närvarande är anställd som produktionschef inom division Komponenter, AB Bofors, tillträder sin befattning 1990-08-13.

Sonoform AB

Vivianne Norman	1990-03-12
Roger Edvardsson	1990-03-23
Ronny Björk	1990-06-06
Marie Davidsson	1990-06-05
Richard Öst-Bouvin	1990-06-08

Som produktionschef inom Sonoform AB har Lars-Åke Gunnarsson anstälts. Gunnarsson kommer närmast från Samhall, Kisa, där han tjänstgjort som verkstads-

chef. Han tillträder befattningen 1990-07-18.

Lars-Åke Gunnarsson

Redaktionskommittén önskar alla en

RIKTIGT TREVLIG SEMESTER!

Vi vill passa på att be Er höra av Er till oss om Ni upplever något speciellt, roligt eller annorlunda på Er semester så kan vi berätta om det i nästa nummer av B-Info under rubriken "Semesterminnen".

För anställda inom
Boxholms AB-koncernen

Box 200
590 10 BOXHOLM

Tfn 0142-525 10

Ansvarig utgivare:
Bengt Åke Bengtsson

Utgivningsmånad:
Juni 1990

Redaktionskommitté:
Ragne Andersson
Bengt Åke Bengtsson
Laila Thörn

Kontaktombud:

Lars-Göran Eklund, Boxholm Ost AB
Arne Hägg, Boxholm Kalldraget Stål AB
Marie-Louise Pettersson, Björneborgs Jernverks AB

Bo Silén/Gun Käll, Sonoform AB

Ejler Sörensen, LO

Gösta Kindström, PTK

Eftertryck tillåtes med angivande av källan.